

ZAVOD ZA STATISTIKU

**IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU GODIŠNJEG PLANA ZVANIČNE
STATISTIKE ZA 2016. GODINU**

Podgorica, februar 2017. godine

SADRŽAJ

SAŽETAK	4
I. ZAKONODAVNA REGULATIVA I DRUGI PROPISI SISTEMA ZVANIČNE STATISTIKE	6
1. Usvojeni zakonski i drugi akti tokom 2016. godine	6
II. REALIZACIJA GODIŠNJEG PLANA ZVANIČNE STATISTIKE ZA 2016. GODINU	7
1. Zavod za statistiku	7
2. Drugi proizvođači zvanične statistike	8
III. REALIZACIJA RAZVOJNIH CILJEVA ZVANIČNE STATISTIKE CRNE GORE	9
1. Usklađivanje zvanične statistike Crne Gore sa pravnim poretom Evropske unije	9
1.1. Makroekonomska statistika	10
1.2. Statistika poljoprivrede	12
1.3. Statistika životne sredine	15
1.4. Poslovna statistika	15
1.5. Socijalna statistika	17
1.6. Klasifikacije i registri	18
2. Upravljanje kvalitetom kroz praćenje primjene Kodeksa prakse Evropske statistike	19
3. Jačanje administrativnih kapaciteta kroz kontinuirani razvoj ljudskih potencijala kako bi se obezbijedila održivost zvanične statistike	20
3.1. Kadrovski resursi i edukacije	20
3.2. Finansijski resursi	21
3.3. Eksterne revizije i kontrole	22
4. Veće korišćenje administrativnih izvora u cilju smanjenja troškova i smanjenja opterećenosti izvještajnih jedinica	23
4.1. Upotreba administrativnih podataka u statističke svrhe	23
5. Poboljšanje organizacije i kontrole statističkih procesa uvođenjem modernih tehnologija	24
5.1. Modernizacija prikupljanja podataka zvanične statistike	24
5.2. Nove aplikacije	25
5.3. Programska unaprjeđenja	25
6. Jačanje koordinacione uloge Zavoda za statistiku u statističkom sistemu	26
6.1. Evropske integracije i međunarodna saradnja	26
6.2. Međunarodni projekti	27
7. Razvoj diseminacije u skladu sa razvojem informacionih tehnologija i jačanje komunikacije sa korisnicima	33
7.1. Diseminacija	33
7.2. Odnosi sa javnošću	34

PRILOG 1 – Spisak realizovanih statističkih istraživanja, shodno Godišnjem planu zvanične statistike za 2016. godinu

SAŽETAK

Kao sažetak ključnih rezultata u 2016. godini, koji su doprinijeli izvršenju strateških ciljeva, definisanih Programom i Strategijom razvoja zvanične statistike 2014-2018. godine izdvajamo sljedeće:

1. U cilju usklađivanja zvanične statistike Crne Gore sa pravnim poretkom Evropske unije koji se odnosi na zvaničnu statistiku:

- usvojen je podzakonski akt: Godišnji plan zvanične statistike za 2017. godinu (objavljen u Službenom listu Crne Gore br. 6/17 od 27.01,2017. godine);
- Zavod za statistiku je realizovao 159 (99%) statističkih istraživanja od ukupno 160 planiranih Godišnjim planom zvanične statistike za 2016. godinu;
- ostvarena su metodološka usklađivanja sa standardima Evropske unije u sljedećim oblastima: makroekonomska statistika, nacionalni računi i cijene; poljoprivreda i životna sredina; poslovne statistike - turizam, energetika, industrija, građevinarstvo, saobraćaj; statistika uslova života i potrošnje domaćinstava i implementirane dvije statističke klasifikacije;
- ostvaren je značajan napredak u ispunjavanju završnih mjerila Poglavlja 18 - Statistika (ESA 2010), potpisivanjem trilateralnog Sporazuma o saradnji, u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika (potpisanog u maju 2016. godine), između Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore i Zavoda za statistiku;
- objavljen Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2017. godinu Zavoda za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike, na zvaničnoj web stranici Zavoda za statistiku;
- štampano je i objavljeno 7 publikacija;
- objavljena su 236 saopštenja (mjesečna, kvartalna i godišnja);
- odgovoreno na 781 korisnički zahtjev, od ukupnog broja zahtjeva, 721 se odnosi na zahtjeve za podacima i informacijama od strane spoljnih institucija, dok je 60 zahtjeva upućeno od strane medijskih kuća;
- ocjena „**određeni napredak**“ i „**određeni nivo spremnosti**“, u Izveštaju o napretku Evropske komisije za Poglavlje 18 - Statistika, uz preporuku daljeg jačanja ljudskih i finansijskih resursa i daljeg usklađivanja sa ESA 2010 metodologijom, uključujući statistiku javnih finansija.

2. Upravljanje kvalitetom, kroz praćenje primjene Kodeksa prakse Evropske statistike:

- pripremljen Priručnik o uspostavljanju sistema upravljanja kvalitetom u Zavodu za statistiku (radna verzija);
- definisana je struktura Izveštaja o kvalitetu za proizvođače i korisnike, koji služe kao instrument za praćenje relevantnog skupa indikatora kvaliteta;
- zaokružen proces statističkih aktivnosti koje se odnose na pripremu za sprovođenje Istraživanja o zadovoljstvu korisnika, koje ima za cilj da utvrdi zadovoljstvo korisnika kvalitetom statističkih podataka.

3. U cilju jačanja administrativnih kapaciteta i edukacije kadra:

- ojačan je ekspertski kadar Zavoda za statistiku, zaposleno 5 izvršioaca na neodređeno vrijeme;

- edukaciju/stažiranje u EUROSTAT-u u trajanju od 4-6 mjeseci obavila su 3 službenika;
 - edukacija i prisustvo na 151 međunarodnoj aktivnosti (konferenciji, sastancima, radionicama, studijskim posjetama) van Crne Gore u cilju unaprjeđenja zvaničnog statističkog sistema Crne Gore, preko IPA višekorisničkog projekta.
- 4. U cilju većeg korišćenja administrativnih izvora podataka za potrebe zvanične statistike:**
- potpisana su četiri Sporazuma o međusobnoj saradnji sa imaoocima administrativnih evidencija u cilju smanjenja opterećenosti izvještajnih jedinica i troškova.
- 5. U cilju unaprjeđenja statističkih procesa uvođenjem novih tehnologija:**
- primijenjene metode CAWI, CAPI i CATI u statistici turizma, poljoprivrede, energetike, IKT-a, a sve u cilju modernizacije procesa prikupljanja, obrade i diseminacije podataka;
 - licencirani svi softveri u Zavodu za statistiku;
 - instalirane najnovije Windows korisničke licence;
 - obezbijedena je trajna licenca za ArcGIS prostorni registar.
- 6. Jačanje koordinacione uloge Zavoda za statistiku u statističkom sistemu:**
- Zavod za statistiku postao direktan nosilac „GRANT ugovor-a“, u okviru IPA II višekorisničkog programa (2014-2018.) uz podršku i saglasnost EUROSTAT-a;
 - redovni sastanci na kvartalnom nivou za Poglavlje 18 - Statistika, s ciljem da svi članovi budu upoznati sa aktivnostima u procesu usklađivanja ovog poglavlja, sa naročitim osvrtom na završna mjerila koja su defnisana Zajedničkom pregovaračkom pozicijom u septembru 2014. godine;
- 7. Razvoj diseminacije u skladu sa razvojem informacionih tehnologija i jačanje komunikacije sa korisnicima:**
- izdate su dvije publikacije povodom decenije obnove nezavisnosti:
 1. “Najčešće korišćeni statistički podaci (2006-2015)” i
 2. “Žene i muškarci u Crnoj Gori”.

I. ZAKONODAVNA REGULATIVA I DRUGI PROPISI SISTEMA ZVANIČNE STATISTIKE

Početakom 2014. godine Vlada Crne Gore usvojila je *Strategiju razvoja zvanične statistike 2014-2018. godine*, koja definiše misiju, viziju i strateške ciljeve crnogorskog statističkog sistema.

Za potrebe srednjoročnog planiranja usvojen je *Program zvanične statistike 2014-2018. godine* („Sl.list Crne Gore“, br. 13/14 od 14.03.2014. godine i izmjene i dopune („Sl.list Crne Gore“, br. 71/15 od 17.12.2015. godine) u kojem se navode razvojni ciljevi, koje je potrebno realizovati u periodu 2014-2018. godine.

Na osnovu Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, u daljem tekstu Zakon, („Sl.list Crne Gore“, br. 18/12 od 30.03.2012. godine) donosi se *Godišnji plan zvanične statistike*. Plan se donosi za svaku kalendarsku godinu, a temelji se na potrebama korisnika, ali i na zahtjevima Evropske unije, koji su navedeni u dokumentu EUROSTAT-a *Statistical Requirements Compendium*¹.

Takođe, na osnovu pomenutog Zakona u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike donosi se *Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2017. godinu Zavoda za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike*, koji se objavljuje na zvaničnoj web stranici Zavoda za statistiku.

1. USVOJENI ZAKONSKI I DRUGI AKTI TOKOM 2016. GODINE

1. **Godišnjim planom zvanične statistike za 2017. godinu** planirana je realizacija 219 statističkih istraživanja. Od ukupnog broja planiranih statističkih istraživanja 166 (ili 76%) će se realizovati od strane Zavoda za statistiku, kao glavnog nosioca i diseminatora statističkih podataka, dok će 53 (ili 24%) istraživanja realizovati drugi proizvođači zvanične statistike. Godišnji plan zvanične statistike, temelji se na potrebama korisnika i petogodišnjeg Programa zvanične statistike, kao i zahtjevima Evropske unije, koji su navedeni u dokumentu EUROSTAT-a *Statistical Requirements Compendium*.
2. **Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2017. godinu Zavoda za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike** predstavlja pregled statističkih istraživanja i publikacija, vezano za dinamiku, sadržaj, period i format publikovanja statističkih istraživanja i publikacija. Objavljen je na zvaničnoj web stranici Zavoda za statistiku.

¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/7535696/KS-GQ-16-003-EN-N.pdf/d3f54ab4-97af-4f53-be59-45aca3ecfb80>

II. REALIZACIJA GODIŠNJEG PLANA ZVANIČNE STATISTIKE ZA 2016. GODINU

U skladu sa članom 26 Zakona, Zavod za statistiku u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike priprema *Izveštaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2016. godinu.*

Na osnovu Zakona poslove zvanične statistike vrše proizvođači zvanične statistike: Zavod za statistiku, kao koordinator statističkog sistema, Centralna banka Crne Gore, Ministarstvo finansija i 7 drugih proizvođača zvanične statistike, određenih Programom zvanične statistike.

Od ukupno 212 statističkih istraživanja u nadležnosti Zavoda za statistiku je 160 (ili 75%), dok je u nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike 52 (ili 25%). U 2016. godini realizovano je 99% (ili 211) planiranih statističkih istraživanja, dok 1% (ili 1) nije realizovan.

Tabela 1. Prikaz ukupnog broja planiranih, realizovanih i nerealizovanih statističkih istraživanja u 2016. godini

Red.br	Naziv proizvođača zvanične statistike	Planirane statističke aktivnosti	Realizovane statističke aktivnosti	Nerealizovane statističke aktivnosti
		Broj	Broj	Broj
1.	Zavod za statistiku	160	159	1
2.	Centralna banka Crne Gore	9	9	-
3.	Ministarstvo finansija	6	6	-
4.	Komisija za hartije od vrijednosti Crne Gore	3	3	-
5.	Uprava carina Crne Gore	1	1	-
6.	Poreska uprava	12	12	-
7.	Fond penzijskog i invalidskog osiguranje	2	2	-
8.	Fond za zdravstveno osiguranje	2	2	-
9.	Institut za javno zdravlje	16	16	-
10.	Ministarstvo nauke	1	1	-
	UKUPNO	212	211	1

1. ZAVOD ZA STATISTIKU

Od 160 ukupno planiranih statističkih istraživanja, Zavod je realizovao 159 (ili 99%), od kojih je 14 novih i 19 probnih statističkih istraživanja. Cilj probnih statističkih istraživanja je da se kroz simulaciju svih faza statističke proizvodnje provjeri pripremljena metodologija i organizaciona rješenja, kako bi pravovremeno bili otklonjeni svi eventualni nedostaci.

Nerealizovano je jedno statističko istraživanje *Izveštaj o aktivnostima inkubatorskih stanica*. Razlog nerealizacije je nepostojanje registrovanih inkubatorskih stanica u izvještajnoj godini.

2. DRUGI PROIZVOĐAČI ZVANIČNE STATISTIKE

Od ukupnog broja planiranih statističkih istraživanja u nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike su 52 (ili 25%) statistička istraživanja i sva su realizovana.

Rezultati realizovanih statističkih istraživanja dostupni su korisnicima na zvaničnim web stranicama proizvođača zvanične statistike.

III. REALIZACIJA RAZVOJNIH CILJEVA ZVANIČNE STATISTIKE CRNE GORE

Razvojni ciljevi zvanične statistike Crne Gore za period 2014-2018. godine, određeni su obavezama i prioritetima Crne Gore, koji su definisani nacionalnim politikama, a prije svega politikom evropskih integracija. Cilj zvanične statistike je da obezbjeđuje kvantitativne i reprezentativne informacije o ekonomskom, demografskom, socijalnom i stanju životne sredine u Crnoj Gori, svim korisnicima, po međunarodno definisanoj metodologiji i najvišim profesionalnim standardima.

Razvojni ciljevi zvanične statistike Crne Gore su:

1. Usklađivanje zvanične statistike Crne Gore sa pravnim poretkom Evropske unije koji se odnosi na zvaničnu statistiku;
2. Upravljanje kvalitetom, kroz praćenje primjene Kodeksa prakse Evropske statistike;
3. Jačanje administrativnih kapaciteta, kroz kontinuirani razvoj ljudskih potencijala kako bi se obezbijedila održivost zvanične statistike;
4. Veće korišćenje administrativnih izvora u cilju smanjenja troškova i smanjenja opterećenosti izvještajnih jedinica;
5. Poboljšanje organizacije i kontrole statističkih procesa uvođenjem modernih tehnologija;
6. Jačanje koordinacione uloge Zavoda za statistiku u statističkom sistemu;
7. Razvoj diseminacije u skladu sa razvojem informacionih tehnologija i jačanje komunikacije sa korisnicima.

Napredak koji je ostvaren u 2016. godini u cilju ispunjenja razvojnih ciljeva dat je u nastavku Izvještaja po statističkim oblastima.

1. USKLAĐIVANJE ZVANIČNE STATISTIKE CRNE GORE SA PRAVNIM PORETKOM EVROPSKE UNIJE KOJI SE ODNOSI NA ZVANIČNU STATISTIKU

Potpuna usklađenost sa EU acquis u "Poglavlju 18 - Statistika" znači obezbijediti zvaničnu statistiku o društveno-ekonomskom kretanju Crne Gore, u skladu sa međunarodnim standardima koji se primjenjuju u ESS-u. U cilju sticanja potpune usaglašenosti neophodno je usvojiti pravnu tekovinu EU i stvoriti uslove za njenu implementaciju u okviru crnogorskog statističkog sistema.

1.1. MAKROEKONOMSKA STATISTIKA

a) Nacionalni računi

U cilju potpunog usklađivanja sa zahtjevima Evropskog statističkog sistema - ESS, u pogledu raspoloživosti statističkih pokazatelja i metodologije koja se primjenjuje, Zavod za statistiku je tokom 2016. godine ostvario napredak u oblasti statistike nacionalnih računa, objavom godišnjeg bruto domaćeg proizvoda (BDP-a), kvartalnog BDP-a i Bruto nacionalnog dohotka (BND) u skladu sa ESA 2010 metodologijom. Najveći rezultat ostvaren u ovoj oblasti je rad na kompilaciji tabela ponude i upotrebe. Kao i do sada, u skladu sa ESA programom za transmisiju nacionalnih računa, Zavod za statistiku je proizvedene i raspoložive podatke, prosljeđivao EUROSTAT-u. Na ovaj način ostvaren je značajan napredak u ispunjavanju zahtjeva koji su definisani, završnim mjerilima Poglavlja 18 - Statistika.

- **kompilacija tabela ponude i upotrebe** – izrada tabela ponude i upotrebe za referentnu 2013. godinu je podržana aktuelnim IPA 2013 nacionalnim projektom pomoći čija implementacija je počela sredinom 2016. godine. U toku je rad na balansiranju navedenih tabela i nastavak kontinuiranog usaglašavanja metodologije prikupljanja i obrade podataka u skladu sa ESA 2010 metodologijom, na nivou statističkog sistema Crne Gore. Izrada balansiranih tabela ponude i upotrebe je od izuzetnog značaja za statistički sistem imajući u vidu da je njihova izrada definisana mjerilima za zatvaranje Pregovaračkog poglavlja 18 - Statistika. Takođe, njihovom izradom obezbijediće se doprinos pregovaračkom Poglavlju 33 - Finansijske i budžetske odredbe, u dijelu određivanja prosječno ponderisane PDV stope, kao jednog od elemenata za određivanje novčanog doprinosa Crne Gore budžetu Evropske unije;
- **objavljeni su konačni rezultati godišnjeg BDP za 2015. godinu** po proizvodnoj i potrošnoj metodi u tekućim i stalnim cijenama, prema Nace Rev.2 klasifikaciji djelatnosti, u skladu sa ESA 2010 metodologijom. U skladu sa ESA 2010 programom za transmisiju podataka, EUROSTAT-u su putem Edamis web portala kroz SDMX format dostavljeni navedeni podaci;
- **objavljeni su rezultati godišnjeg BND** (Bruto nacionalni dohodak) za 2015. godinu;
- **objavljeni su konačni podaci kvartalnog BDP-a** za 2015. godinu, u skladu sa ESA 2010 metodologijom, kao i preliminarni podaci za period I-III kvartal 2016. godine. Podaci su dostavljeni EUROSTAT-u putem Edamis web portala;
- u skladu sa definisanim mjerilima za zatvaranje pregovaračkog Poglavlja 18 - Statistika u toku 2016. godine intenziviran je **rad na izradi dokumenta „BND Inventara“** (eng. Gross National Income Inventory - GNI Inventory). Navedeni dokument će pružiti detaljna objašnjenja o izvorima i metodama, koji se koriste za izradu makroekonomskog agregata - Bruto nacionalni dohodak;
- u skladu sa definisanim mjerilima za zatvaranje pregovaračkog Poglavlja 18 - Statistika u toku 2016. godine aktivno je rađeno na izradi dokumenta **„Inventar kvartalnih nacionalnih računa“** (eng. Quarterly National Accounts Inventory - QNA Inventory);

- tokom 2016. godine započet je rad na izradi nefinasijskih **sektorskih računa** kroz definisanje raspoloživih izvora podataka za eksperimentalni obračun nefinasijskih sektorskih računa, a što je u skladu sa Programom zvanične statistike 2014-2018. godine;
- u skladu sa trilateralnim Sporazumom o saradnji, u oblasti statistike nacionalnih računa, sektora opšte države i sa njom povezanih statistika (potpisanog u maju 2016. godine, između Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore i Zavoda za statistiku) tokom 2016. godine, predstavnici pomenutih institucija, radili su na usaglašavanju **Klasifikacije institucionalnih jedinica po institucionalnim sektorima za ukupnu ekonomiju prema metodologiji Evropskog sistema računa** (ESA 2010 metodologija).

b) Spoljna trgovina

U oblasti statistike spoljne trgovine ostvaren je doprinos u metodološkom razvoju kod dva očekivana statistička rezultata, definisana Programom zvanične statistike za 2014-2018. godinu: eksperimentalna obrada **spoljnotrgovinske razmjene Crne Gore prema karakteristikama preduzeća** za 2014. godinu i **spoljnotrgovinske razmjene Crne Gore u faktornoj vrijednosti** za 2014. godinu.

- kroz istraživanje **spoljnotrgovinska razmjena Crne Gore prema karakteristikama preduzeća** za 2014. godinu, obezbjeđivaće se informacije o ostvarenoj robnoj razmjeni po aktivnostima, po veličini, po broju zaposlenih, po tipu privrednih subjekata koji učestvuju u robnoj razmjeni sa inostranstvom, a
- kroz istraživanje **spoljnotrgovinska razmjena Crne Gore u faktornoj vrijednosti** za 2014. godinu, obezbjeđivaće se informacije o robnoj razmjeni sa inostranstvom prema faktornoj vrijednosti odnosno vrijednosti u valuti.

c) Statistika stranih filijala - FATS statistika

U cilju usklađivanja s Regulativom (EZ) br. 716/2007² i EUROSTAT-ovim Kalendarom objavljivanja podataka ostvaren je napredak izmjenom dinamike proizvodnje i diseminacije podataka stranih filijala. Skraćen je rok objavljivanja podataka stranih filijala, umjesto 31. decembra 2016. godine podaci za 2015. godinu, objavljeni su 28. oktobra 2016. godine.

d) Strukturalno istraživanje o poslovanju preduzeća

U cilju usklađivanja sa Regulativom (EZ) br. 295/2008 i EUROSTAT-ovim Kalendarom objavljivanja podataka ostvaren je napredak izmjenom dinamike proizvodnje i diseminacije podataka o poslovanju

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007R0716&from=EN>

preduzeća. Skraćen je rok objavljivanja podataka o poslovanju preduzeća, umjesto 31. decembra 2016. godine podaci za 2015. godinu, objavljeni su 28. oktobra 2016. godine.

e) Statistika cijena

U okviru statistike cijena, Harmonizovani indeks potrošačkih cijena (HICP) i Paritet kupovne moći su u velikoj mjeri usklađeni sa pravnom tekovinom Evropske unije. U 2016. godini Zavod za statistiku realizovao je jednu od glavnih preporuka EUROSTAT- a koja se navodi u Izvještaju o napretku za 2015. godinu, čime je postignuta usklađenost sa Regulativom (EZ) br. 2015/2010³:

- izrađeni su ponderi za istraživanje Harmonizovani indeks potrošačkih cijena za 2016. godinu;
- obračunati su mjesečni harmonizovani indeksi potrošačkih cijena za 2015. i 2016. godinu, sa referentnim periodom 2015=100. Podaci su dostavljeni EUROSTAT-u putem Edamis web portala;
- implementirana je Evropska klasifikacija individualne potrošnje prema namjeni, petocifarski nivo (eng. European Classification of Individual Consumption according to Purpose – ECOICOP);
- kreirani su Upitnici za pilot istraživanje “*Indeks tržišnih cijena kuća i stanova*”, koje se sprovodi u okviru IPA projekta (Subcomponent 1.2: Introduction of experimental House Price Index - HPI, IPA 2013; PP17: Price statistics – HICP, House price index, IPA 2014). Takođe, u cilju realizacije pomenutog pilot istraživanja, tokom 2016. godine inicirana je saradnja sa administrativnim izvorima, s ciljem preuzimanja podataka iz njihovih administrativnih evidencija;
- ažurirani su metapodaci i detaljne radne metodologije za Harmonizovani indeks potrošačkih cijena i Paritet kupovne moći (eng. Inventory);
- u okviru istraživanja Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda kreirani su metapodaci i proslijeđeni EUROSTAT-u putem web aplikacije *Metadata Handler*.

1.2. STATISTIKA POLJOPRIVREDE

U oblasti statistike poljoprivrede u 2016. godini, došlo je do značajnih unaprjeđenja u procesu usklađivanja sa pravnim poretkom Evropske unije. Po prvi put je sprovedeno **Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava** u skladu sa Regulativom (EZ) br. 1166/2008⁴. Nastavljene su aktivnosti na razvoju **Statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava**. Redizajnirano je 5 uzoračkih istraživanja sa ciljem smanjenja troškova i opterećenosti izvještajnih jedinica. U okviru **statistike stočarstva** izvršen je izbor odgovarajućeg metoda za obračun Bruto domaće proizvodnje mesa (Gross Indigenous Production - GIP) i unaprijeđeni statistički instrumenti.

³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010R0257&from=EN>

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:321:0014:0034:EN:PDF>

U godišnjoj **statistici biljne proizvodnje** primijenjena je CATI metoda za prikupljanje podataka, putem telefona, na probno statističko istraživanje u biljnoj proizvodnji.

Značajan napredak postignut je u oblasti **agromonetarne statistike**, koja se dijeli na statistiku cijena i računa u poljoprivredi. U oblasti cijena 2016. godine, obračunate su **apsolutne cijena u poljoprivredi** (eng. Output and Input) za period 2012-2015. godina. U oblasti ekonomskih računa u poljoprivredi obračunata je vrijednost za **Proizvodni račun u poljoprivredi** za period 2012-2015. godina, za **Račun stvaranja dohotka i Račun preduzetničkog dohotka** izvršene su procjene za period 2012-2015. godina u skladu sa Regulativom (EZ) br. 138/2004⁵.

a) Strukturalna poljoprivredna statistika

- **Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava**, statistički podaci o strukturi poljoprivrednih gazdinstava igraju ključnu ulogu u dizajnu, implementaciji, monitoringu i evaluaciji Zajedničke poljoprivredne politike. Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava je okosnica poljoprivrednog statističkog sistema. Ono pruža mikro - podatke o radno angažovanim licima u poljoprivredi, korišćenju zemljišta, podatke o stoci i metodama poljoprivredne proizvodnje. Oni su statistička osnova za izradu tipologije poljoprivrednih gazdinstava, a što je ključ za uspostavljanje **Mreže računa u poljoprivredi Crne Gore** (Farm Accountancy Data Network - FADN); Istraživanje je proizašlo i kao potreba definisana pregovaračkim Poglavljem 11- Poljoprivreda i ruralni razvoj, a za potrebe pristupa strukturnim fondovima i subvencijama za razvoj poljoprivrede.
- unaprijeđen je kvalitet **Statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava**, povezivanjem sa administrativnim bazama i registrima u cilju ažuriranja podataka. Pripremljena je i analiza administrativnih izvora podataka, njihovih definicija i tehničkog formata. Statistički registar poljoprivrednih gazdinstava koristi se isključivo u statističke svrhe;
- redizajnirano je 5 uzoračkih istraživanja (Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava, Istraživanje o površinama i zasadima na kraju prolječne sjetve, Istraživanje o ostvarenim prinosima ranih usjeva, Istraživanje o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa i Izvještaj o stočarstvu poljoprivrednih gazdinstava - Anketa o broju stoke), s ciljem smanjenja troškova i opterećenosti izvještajnih jedinica. Navedena istraživanja su integrisana u jedno **Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava**.

U oblasti **strukturalne poljoprivredne statistike**, u aprilu 2016. godine, realizovan je Pilot Project Ad hoc - **Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava** (eng. Farm Structure survey - FSS) kroz IPA 2014 Multi-beneficiary Statistical Co-operation Programme. Cilj projekta je bila izrada statističkih instrumenata (metodologija i upitnici, dizajn uzorka i izrada aplikacije za obradu podataka) koji će se

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:033:0001:0087:EN:PDF>

koristiti u glavnom istraživanju o strukturi poljoprivrednih gazdinstava, u novembru 2016. godine. Sve aktivnosti su realizovane u roku i opisane su u Završnom izvještaju koji je dostavljen EUROSTAT-u.

b) Statistika stočarstva

U oblasti **statistike stočarstva** realizovan je Pilot Project – **Statistika stočarstva** (eng. *Animal Production Statistics - APS*), kroz IPA 2014 Multi-beneficiary Statistical Co-operation Programme. Aktivnosti koje su realizovane ovim projektom su:

- priprema cjelokupne baze podataka za obračun Bruto domaće proizvodnje mesa (Gross Indigenous Production - GIP) i analiza podataka, kao i izbor odgovarajućeg metoda za obračun prognoze;
- poboljšanje metodologije statistike stočarstva u cilju dobijanja podataka o klanju van klanica (metodologija i upitnik).

Sve aktivnosti su realizovane u roku i opisane su u Završnom izvještaju koji je dostavljen EUROSTAT-u.

c) Statistika biljne proizvodnje

U godišnjoj **statistici biljne proizvodnje** usklađivanjem sa Regulativom (EZ) br. 543/2009⁶, primijenjena je CATI metoda za prikupljanje podataka telefonom (eng. Computer-Assisted Telephone Interviewing) na *Probno istraživanje u biljnoj proizvodnji*, s ciljem da se ispita ova metoda u procesu prikupljanja podataka. Očekujemo da će prednost ove metode u odnosu na tradicionalnu metodu (terensku anketu) prikupljanja biti brz kontakt sa ispitanicima, potpuniji odgovori ispitanika i brzo razjašnjenje i elaboracija datih odgovora.

d) Agromonetarna statistika

➤ **Cijene u poljoprivredi**

U skladu sa EUROSTAT-ovim *Priručnikom za cijene u poljoprivredi*⁷ obračunate su apsolutne cijene u poljoprivredi (eng. Output and Input) za period 2012-2015. godina, čime se postigla usaglašenost sa evropskom metodologijom u oblasti cijena u poljoprivredi.

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:167:0001:0011:EN:PDF>

⁷ Handbook for EU Agricultural Price Statistics, March 2008, EUROSTAT i Draft agreement on statistics for agricultural land prices and rents.

➤ **Računi u poljoprivredi**

U oblasti ekonomskih računa u poljoprivredi u skladu sa Regulativom (EZ) br. 138/2004⁸ propisan je obračun vrijednosti za četiri seta računa u poljoprivredi:

1. Proizvodni račun u poljoprivredi;
2. Kapitalni račun u poljoprivredi;
3. Račun stvaranja dohotka;
4. Račun preduzetničkog dohotka.

Zavod za statistiku u saradnji sa Biotehničkim fakultetom obračunao je vrijednost za *Proizvodni račun u poljoprivredi* koji se sastoji od vrijednosti poljoprivredne proizvodnje i međufazne potrošnje. Obračun je izvršen za period 2012-2015. godina. U cilju obračuna preostalog seta računa u poljoprivredi izvršene su procjene za *Račun stvaranja dohotka i Račun preduzetničkog dohotka* za period 2012-2015. godina.

1.3. STATISTIKA ŽIVOTNE SREDINE

U okviru statistike životne sredine, podaci iz oblasti **statistike otpada** prikupljaju se u skladu sa Regulativom (EZ) br. 849/2010 (bazna Regulatorika (EZ) br. 2150/2002⁹).

EUROSTAT-u su dostavljeni podaci o:

- **generisanom i tretiranom otpadu**, kao i podaci o broju i kapacitetima postrojenja za tretman otpada, za referentnu 2014. godinu;
- **strukturnim indikatorima** koji se odnose na generisani komunalni otpad koji nastaje u domaćinstvima i u drugim izvorima, generisani kabasti otpad, generisani električni i elektronski otpad, tretirani komunalni otpad po operacijama tretmana za 2015. godinu.

U cilju uspostavljanja međunarodno uporedivih statističkih podataka u oblasti statistike o generisanom i tretiranom otpadu, u toku 2016. godine radilo se na prilagođavanju vremenskih serija podataka za period 2011-2015. godina u skladu sa Regulativom (EU) br. 2150/2002 o statističkim podacima o otpadu.

Ova aktivnost podržana je IPA 2013 projektom - Component 2, Improvement of business statistics; Activity 3: Improvement of waste statistics.

1.4. POSLOVNA STATISTIKA

Godišnja statistika **industrijske proizvodnje** (PRODCOM statistika) i kvartalna **statistika vazdušnog (avio) saobraćaja** su potpuno usklađene sa evropskim standardima, što potvrđuju Izvještaj o napretku Evropske komisije i Izvještaj EUROSTAT-a.

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:033:0001:0087:EN:PDF>

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002R2150&from=en>

a) Poslovna statistika i kratkoročni indikatori

U oblasti **statistike energetike** u 2016. godini došlo je do napretka jer su/je:

- prvi put izrađena i objavljena Saopštenja za bilans električne energije, bilans uglja, bilans naftnih derivata i bilans drvnih goriva u fizičkim i kalorijskim jedinicama mjere za 2015. godinu. Podaci su proizvedeni u skladu sa Regulativom (EZ) br. 1099/2008¹⁰.
- primijenjena CAWI metoda za prikupljanje podataka (eng. Computer-Assisted Web Interview) popunjavanje podataka putem interneta, za istraživanje Potrošnja naftnih derivata.

U oblasti **statistike turizma** po prvi put sprovedeno je pilot Istraživanje o turističkoj aktivnosti stanovništva Crne Gore u kvartalnoj dinamici. Realizacija ovog istraživanja podržana je kroz IPA 2014 projekat. Primijenjena je CAWI metoda za prikupljanje podataka (eng. Computer-Assisted Web Interview) popunjavanje podataka putem interneta, za istraživanje, Dolasci i noćenja turista u kolektivnom smještaju. Kreirani su metapodaci za statistiku turizma i poslani EUROSTAT-u putem web aplikacije Metadata Handler. U cilju usklađivanja sa Regulativom (EZ) br. 692/2011¹¹ izrađena je analiza „Usklađivanje statistike turizma sa EU zakonodavstvom“, sa ciljem poboljšanja kvaliteta izvora podataka. Održani su sastanci sa lokalnim turističkim organizacijama u sedam opština, u periodu od februara do maja 2016. godine i to sljedećim redoslijedom: Podgorica, Bar, Ulcinj, Budva, Herceg Novi, Kotor i Kolašin. Unaprijeđene su aplikacije za unos i obradu podataka za istraživanja iz oblasti statistike turizma.

U oblasti **statistike vazdušnog, pomorskog i lučkog saobraćaja**, EUROSTAT-u su po prvi put poslani kvartalni podaci vazdušnog (avio) saobraćaja za prva tri kvartala 2016. godine, u skladu sa Regulativom (EZ) br. 437/2003¹². Unaprijeđene su aplikacije za unos i obradu podataka za istraživanja iz oblasti saobraćajne statistike.

U oblasti **statistike industrije, građevinarstva i ostalih usluga** kreirani su metapodaci prosljeđeni EUROSTAT-u putem web aplikacije *Metadata Handler*. Napisan je **Izveštaj o kvalitetu za istraživanje o industrijskoj proizvodnji** (PRODCOM), koji je u definisanom roku prosljeđen EUROSTAT-u. Pripremljena je metodologija za obračun proizvođačkih cijena u građevinarstvu.

Kreirani su dinamički prikazi podataka za gotovo sva istraživanja u oblasti poslovnih statistika.

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R1099&from=EN>

¹¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:192:0017:0032:EN:PDF>

¹² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:066:0001:0008:EN:PDF>

b) Upotreba informaciono komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i pojedinačno

Za istraživanje *Upotreba informaciono komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i pojedinačno* primijenjena je CAPI metoda za prikupljanje podataka (eng. Computer-Assisted Personal Interviewing) korišćenjem lap topova.

1.5. SOCIJALNA STATISTIKA

a) Statistika prihoda i uslova života – SILC

U oblasti *statistike prihoda i uslova života*, nastavljena je redovna dinamika sprovođenja istraživanja u skladu sa Dokumentom - DOC 065 (Methodological guidelines and description of EU-SILC Target variables) i Regulativom (EZ) br. 1177/2003¹³ koja se odnosi na ovu oblast statistike. Ostvaren je metodološki napredak unaprjeđenjem kvaliteta Upitnika (dodat je ad-hoc modul sa pitanjima o pristupu uslugama), čime je postignuta usaglašenost sa Regulativom (EU) br. 245/2015¹⁴ i EUROSTAT-ovim metodološkim uputstvima za ovu statističku oblast. Sadržajno je unaprijeđen kvalitet Uputstva za anketare i aplikacije za unos i obradu podataka za statistiku prihoda i uslova života.

EUROSTAT-u su poslali podaci iz ove oblasti za 2014. godinu putem e-DAMIS web portala.

b) Statistika obrazovanja

U okviru *statistike obrazovanja*, u 2016. godini, napredak je postignut primjenom nacionalne klasifikacije obrazovanja po oblastima za srednje obrazovanje, koja omogućava prikazivanje podataka prema ISCED klasifikaciji.

EUROSTAT-u su po prvi put dostavljeni podaci za predškolsko vaspitanje (za školsku 2014/2015. godinu), osnovno (početak školske 2014/2015 i kraj školske 2013/2014) i srednje obrazovanje (početak školske 2014/2015 i kraj školske 2013/2014).

U ovoj oblasti je napredak ostvaren prelaskom na korišćenje administrativnih izvora podataka:

- potpisan je Sporazum o saradnji sa Univerzitetom Crne Gore o elektronskoj dostavi podataka za studente ovog Univerziteta;
- prelazak na elektronsku dostavu baze podataka MEIS (Montenegro education information system) iz Ministarstva prosvjete za statistiku predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja.

¹³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003R1177&from=EN>

¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0245&from=EN>

c) Statistika pravosuđa

U **statistici pravosuđa** tokom 2016. godine analizirala se mogućnost prelaska na korišćenje administrativnih izvora podataka. Shodno potpisanom sporazumu sa Sudskim savjetom dobijena je elektronska baza podataka i radi se na analizi iste, sa ciljem poboljšanja kvaliteta. Započet je projekat "Mjerenje i procjena organizovanog kriminala na Zapadnom Balkanu" sa UNODC na uvođenju statistike organizovanog kriminala, koji će trajati dvije godine.

d) Statistika tržišta rada

U statistici **strukture zarada** došlo je do značajnih unaprjeđenja. Dostavljena je EUROSTAT-u, po prvi put baza podataka za **Istraživanje o strukturi zarada 2014**, sprovedenog 2015. godine u skladu sa rokovima predviđenim Regulativom (EZ) br. 530/1999¹⁵.

Postignuta redovna dinamika dostavljanja podataka EUROSTAT-u **Ankete o radnoj snazi**, shodno roku definisanom Regulativom (EZ) br. 692/2011¹⁶. U decembru 2016. godine, EUROSTAT-u je dostavljena baza za III kvartal 2016. godine. U skladu sa preporukama EUROSTAT-a, izvršene su sve neophodne pripreme za prelazak Ankete o radnoj snazi na novi dizajn uzorka od 2017. godine.

1.6. KLASIFIKACIJE I REGISTRI

Kontinuirano praćenje i usvajanje međunarodnih statističkih klasifikacija u svim statističkim oblastima, su osnov za uporedivost na nacionalnom i međunarodnom nivou. U toku 2016. godine napredak je ostvaren usvajanjem ili kontinuiranim uspostavljanjem sljedećih klasifikacija:

- u Odsjeku za statistiku cijena implementirana je **Evropska klasifikacija individualne potrošnje prema namjeni**, petocifarski nivo (eng. European Classification of Individual Consumption according to Purpose – **ECOICOP**);
- u okviru projekta IPA Nacionalna 2013-podkomponenta **Klasifikacije**, radilo se na uspostavljanju **DEGURBA** klasifikacije – Stepen urbanizacije i **GRID** statistike;
- u skladu sa trilateralnim Sporazumom o saradnji, u oblasti statistike nacionalnih računa, sektora opšte države i sa njom povezanih statistika (potpisanog u maju 2016. godine, između Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore i Zavoda za statistiku) tokom 2016. godine, predstavnici pomenutih institucija, radili su na usaglašavanju **Klasifikacije institucionalnih jedinica po institucionalnim sektorima za ukupnu ekonomiju** prema metodologiji Evropskog sistema računa (ESA 2010 metodologija);

¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:31999R0530&from=EN>

¹⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998R0577&from=EN>

- u okviru statistike obrazovanja, u 2016. godini, napredak je postignut primjenom nacionalne klasifikacije obrazovanja po oblastima za srednje obrazovanje, koja omogućava prikazivanje podataka prema **ISCED** klasifikaciji.

U okviru projekta IPA 2013, podkomponenta - Ažuriranje Statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava i identifikacija administrativnih izvora za statistiku šumarstva i životne sredine, tokom 2016. godine, radilo se na unaprijeđenju Statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava u smislu uspostavljanja linka između Statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava i administrativnih izvora.

Kontinuirano se radi na unaprjeđenju Registra prostornih jedinica, odnosno na identifikaciji novih naselja po oštinama, kao i izmjeni granica postojećih.

2. UPRAVLJANJE KVALITETOM KROZ PRAĆENJE PRIMJENE KODEKSA PRAKSE EVROPSKE STATISTIKE

Zavod za statistiku, kao koordinator sistema zvanične statistike Crne Gore, upravljanje kvalitetom bazira na Kodeksu prakse evropske statistike, obezbjeđujući kvalitetnije statističke procese, rezultate i usluge korisnicima statističkih podataka. Pored Kodeksa prakse evropske statistike, Zavod za statistiku, u implementaciji sistema kvaliteta, koristi i principe Upravljanja ukupnim kvalitetom (TQM), koji predstavljaju zajednički okvir kvaliteta Evropskog statističkog sistema.

Kvalitet upravljanja, u opštem smislu obuhvata kvalitet upravljanja statističkim sistemom i procesom proizvodnje dok u užem smislu garantuje kvalitet statističkog rezultata. Usklađivanje proizvodnih procesa je osnov za povećanje produktivnosti i za kontinuirano poboljšanje kvaliteta samog statističkog rezultata.

U cilju jačanja implementacije kvaliteta, tokom 2016. godine rađeno je na uvođenju sistema upravljanja kvalitetom i postignut je napredak u sljedećim aktivnostima:

- pripremljena je radna verzija **Priručnika o uspostavljanju sistema upravljanja kvalitetom u Zavodu za statistiku;**
- definisana je struktura **Izveštaja o kvalitetu za proizvođače i korisnike**, koji služe kao instrument za praćenje relevantnog skupa indikatora kvaliteta, za određeni period, a sve u cilju identifikovanja područja za koje je potrebno unaprjeđenje kvaliteta. Za implementaciju izveštaja koristi se EUROSTAT-ov priručnik i vodič „*ESS handbook for Quality reports*¹⁷“;
- zaokružen je proces statističkih aktivnosti koje se odnose na pripreme za sprovođenje **Istraživanja o zadovoljstvu korisnika**, koje ima za cilj da utvrdi zadovoljstvo korisnika

¹⁷ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/ess/-/the-ess-handbook-for-quality-reports-2014-edition>

kvalitetom statističkih podataka i definisanje novih potreba korisnika. Indikatori koji se dobiju ovim istraživanjem omogućiti će proizvođačima zvanične statistike da realnije sagledaju potrebe korisnika.

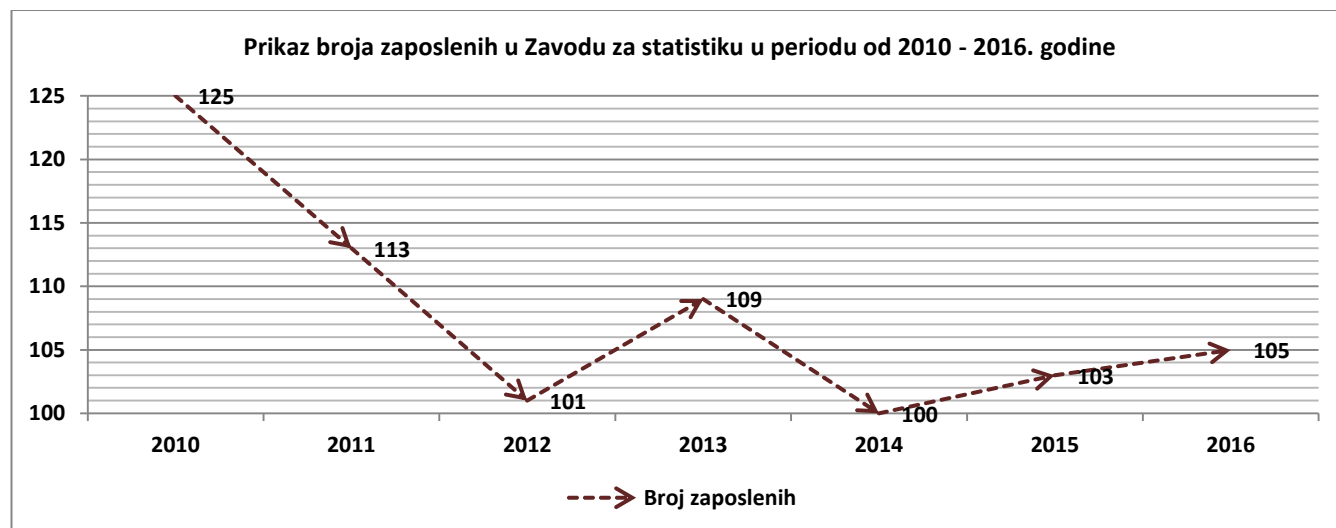
3. JAČANJE ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA KROZ KONTINUIRANI RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA KAKO BI SE OBEZBIJEDILA ODRŽIVOST ZVANIČNE STATISTIKE

3.1. KADROVSKI RESURSI I EDUKACIJE

U 2016. godini na osnovu sprovedenog javnog oglasa, zaposleno je 5 izvršioaca na neodređeno vrijeme - ekspertska kadra.

U prvoj polovini 2016. godine donijeta su dva rješenja o prestanku radnog odnosa na zahtjev dva izvršioaca na neodređeno vrijeme. U istom periodu 1 izvršiocu-pripravniku, prestao je radni odnos na određeno vrijeme.

Grafik 1: Pregled broja zaposlenih u Zavodu za statistiku u periodu 2010-2016. godine

Edukacija

Zavod za statistiku je tokom 2016. godine, u okviru IPA 2013 nacionalnog projekta obezbijedio realizaciju velikog broja treninga, za 45 učesnika, koje su pored predstavnika Zavoda za statistiku pohađali i predstavnici drugih institucija proizvođača zvanične statistike. Treninzi su obuhvatali najvažnije statističke teme: Osnove statistike i statističke analize, Metodologija istraživanja zvanične statistike, Sezonsko prilagođavanje, SPSS. U 2017. godini nastaviće se sa treninzima i edukacijom dodatnog broja zaposlenih, kako na pomenutim temama, tako i na novim temama koje su od značaja za zvaničnu statistiku.

Tokom izvještajnog perioda, zaposleni Zavoda za statistiku i predstavnici drugih državnih institucija Crne Gore učestvovali su u radu preko 150 stručnih radnih grupa za utvrđivanje metodologija, sprovođenje i unaprjeđenje istraživanja, diseminaciju podataka.

U cilju razvoja statističkog sistema Crne Gore i saradnje sa proizvođačima zvanične statistike, predstavnici Zavoda za statistiku su organizovali dvodnevni seminar u Institutu za javno zdravlje, na temu "Statistički sistem Crne Gore".

Tri službenika Zavoda za statistiku su bila na stažiranju u EUROSTAT-u ili u nekom od Evropskih nacionalnih statističkih instituta, za sljedeće statističke oblasti: statistika prihoda, siromaštvo i socijalna isključenost, ekonomski računi u poljoprivredi i statistika obrazovanja. Stažiranje u EUROSTAT-u ili nacionalnom statističkom zavodu zemalja članica je oblik treninga u kojem službenici imaju mogućnost za temeljno izučavanje Evropskog statističkog sistema i za dobijanje sveobuhvatnog uvida u funkcionisanje cijelog statističkog sistema i definicija različitih područja statistike.

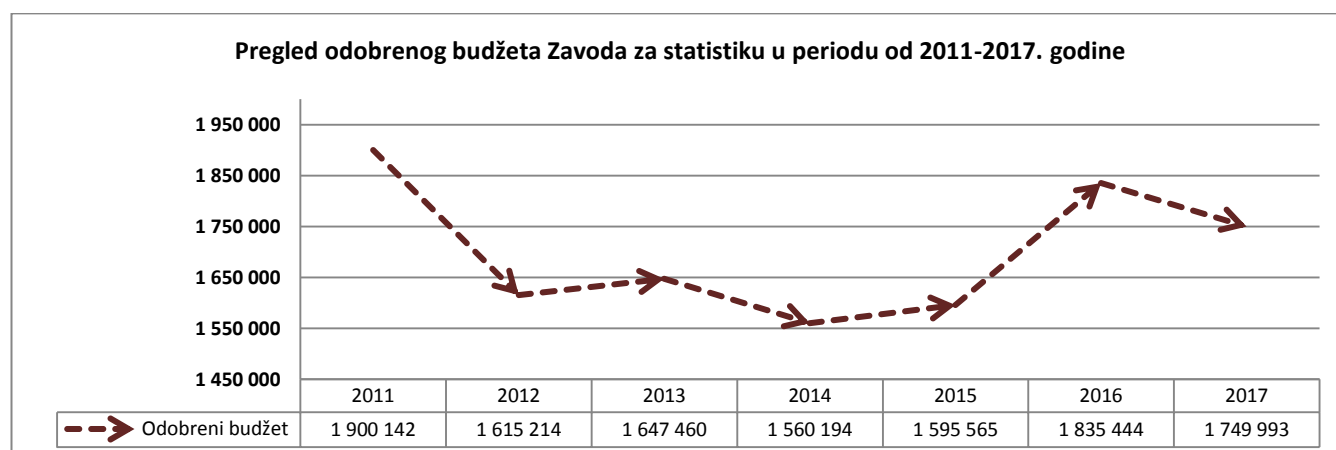
3.2. FINANSIJSKI RESURSI

Zavodu za statistiku su za 2016. godinu odobrena budžetska sredstva u iznosu 1,83 mil.€, iskazana kroz dva Programa: Program statistička istraživanja, analize i informisanje i Program administracija.

Realizovana redovna budžetska sredstva iz opštih prihoda budžeta iznose 1.74 mil. €, što čini 95% od ukupno odobrenih budžetskih sredstava.

Planom javnih nabavki za 2016. godinu (br. 01-209 od 25.01.2016. godine i izmjenom plana Javnih nabavki br. 01-209/2 od 02.06.2016. godine) planirana je realizacija javnih nabavki u vrijednosti od 181.340,83 €. U toku 2016. godine realizovano je ukupno 16 nabavki šoping metodom i 5 otvorenih postupaka javnih nabavki. Realizovane javne nabavke u toku 2016. godine iznosile su ukupno: 177.379,88 € ili 98% od ukupno planiranih.

Grafik 2: Pregled odobrenog budžeta Zavoda za statistiku u periodu 2011-2017. godine

3.3. EKSTERNE REVIZIJE I KONTROLE

U 2016. godini u Zavodu za statistiku izvršene su tri eksterne kontrole. Jedna se odnosila na kontrolu javnih nabavki, druga na kontrolu popisa i evidencije državne imovine, dok je predmet treće kontrole dokumentacija za planirana i odobrena budžetska sredstva Zavoda za statistiku. Kontrole su sprovedene od strane Državne revizorske institucije.

- kontrola javnih nabavki obavljena je u periodu maj - jun 2016. godine i odnosila se na kontrolu: Plana i izmjene plana javnih nabavki za 2015. godinu, Godišnjeg izvještaja, za 2015. godinu, svih postupaka javnih nabavki u 2015. godini, kompletne dokumentacije za 12 postupaka javnih nabavki (odluke, rješenje o formiranju tenderske komisije, rješenje o odbijanju neispravnih ponuda, rješenja o odbacivanju, rješenja o izboru najpovoljnije ponude, rješenje o obustavljanju, zapisnike o javnom otvaranju ponuda, zapisnike o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda, izvještaje o postupku javne nabavke sa individualnim vrednovanjem, sklopljene ugovore).
Državna revizorska institucija konstatovala je da je proces javnih nabavki u Zavodu za statistiku sproveden na zakonit način i u skladu sa procedurama.
- kontrola popisa i evidencije državne imovine od strane Državne revizorske institucije obavljena je u periodu maj – jun 2016. godine. Kontrola je obavljena u okviru revizije Završnog računa budžeta za 2015. godinu. U izvještaju kontrole konstatovano je da je proces popisa i evidencije državne imovine koji je bio predmet kontrole sproveden u skladu sa zakonom;
- kontrola dokumentacije za planirana i odobrena budžetska sredstva Zavoda za statistiku od strane Državne revizorske institucije obavljena je u periodu maj – jun 2016. godine. U izvještaju kontrole konstatovano je da je dokumentacija pripremana u skladu sa zakonom i propisanim procedurama.

4. VEĆE KORIŠĆENJE ADMINISTRATIVNIH IZVORA U CILJU SMANJENJA TROŠKOVA I SMANJENJA OPTEREĆENOSTI IZVJEŠTAJNIH JEDINICA

Kontinuirana unaprjeđenja međusobne saradnje sa drugim proizvođačima zvanične statistike i imaocima administrativnih evidencija, od posebnog su značaja za proces usaglašavanja crnogorskog zakonodavstva sa EU zakonodavstvom, a sve u cilju koherentnosti i cjelovitosti sistema, kao i primjene standardnih klasifikacija i definicija u proizvodnji statističkih rezultata.

4.1. UPOTREBA ADMINISTRATIVNIH PODATAKA U STATISTIČKE SVRHE

Zavod za statistiku ima koordinacionu ulogu u procesu objavljivanja zvanične statistike, a za dalji razvoj važna je kvalitetna i ažurna administrativna baza podataka. Za razvoj administrativne baze neophodno je sklapanje novih sporazuma o međuinstitucionalnoj saradnji, što uključuje i dobijanje administrativnih podataka.

U 2016. godini Zavod za statistiku je intenzivirao saradnju sa imaocima administrativnih izvora podataka iz različitih statističkih oblasti. U toku godine potpisana su 4 sporazuma, što na ukupnom nivou čini 18 potpisanih sporazuma o saradnji iz različitih statističkih oblasti. Zavod za statistiku potpisao je sporazume sa:

- **Ministarstvom za ljudska i manjinska prava** u cilju realizacije projekta "*Indeks rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori i ostalih zajedničkih aktivnosti u oblasti antidiskriminacije, rodne ravnopravnosti i manjinskih prava*;
- **Opštinom Tivat** u cilju razmjene podataka na nivou lokalne samouprave;
- **Univerzitetom Crne Gore** na području statistike visokog obrazovanja;
- **Ministarstvom finansija i Centralnom bankom Crne Gore (trilateralni sporazum)** kojim sporazumne strane iskazuju svoju saglasnost da sarađuju u oblasti statistike nacionalnih računa sektora opšte države i sa njom povezanih statistika, koje su regulisane relevantnim pravnim aktima Evropske unije.

U 2016. godini Zavod za statistiku nastavio je aktivnost na razvoju i ažuriranju Statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava sa postojećim administrativnim bazama podataka, saradnjom Zavoda za statistiku, Agencijom za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i Upravom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove. Ova aktivnost podržana je IPA projektom 2013 - podkomponenta - Ažuriranje Statističkog registra poljoprivrednih gazdinstava i identifikacija administrativnih izvora za statistiku šumarstva i životne sredine.

5. POBOLJŠANJE ORGANIZACIJE I KONTROLE STATISTIČKIH PROCESA UVOĐENJEM MODERNIH TEHNOLOGIJA

U vremenu brzog informacionog napretka, kao i u uslovima globalizacije, uvođenje savremenih IT rješenja u svim fazama statističkih procesa, predstavlja neophodnost, kako bi se povećala brzina i kvalitet u prikupljanju podataka i iskoristili novi raspoloživi izvori podataka. U cilju postizanja navedenog, u Zavodu za statistiku licencirani su svi softveri i instalirane najnovije Windows korisničke licence. Obezbijeđena je trajna licenca za ArcGIS prostorni registar, pomoću kojeg se obezbjeđuje konverzija podataka digitalnih katastarskih planova u sve standardne formate za razmjenu prostornih podataka.

Postignuta su unaprjeđenja u pogledu osavremenjavanja IT opreme i primjene savremenih metoda, nabavkom novog servera koji je odgovarajućim tehnikama i metodama podešen tako da se racionalno koriste raspoloživi resursi servera (virtualizacija).

U pogledu zaštite od prekida u radu servera izvršena je rekonstrukcija zastarjelih električnih instalacija u server sali i nabavljeni uređaji jačih kapaciteta (UPS -Uninterruptable Power Supply) koji obezbjeđuju privremeno napajanje strujom u slučaju nestanka. Unaprijeđena je zaštita sistema od kompjuterskih virusa kupovinom antivirus softvera Kaspersky.

5.1. MODERNIZACIJA PRIKUPLJANJA PODATAKA ZVANIČNE STATISTIKE

Zavod za statistiku i u 2016. godini nastavlja sa modernizacijom procesa prikupljanja, obrade i diseminacije podataka, primjenom metoda CAWI, CAPI i CATI:

- CAWI metoda (eng. Computer-Assisted Web Interviewing) prikupljanja podataka putem interneta primijenjena je na 3 istraživanja u Zavodu za statistiku, a tokom 2016. godine implementirana je na 2 statistička istraživanja:
 - “Mjesečni izvještaj o dolascima i noćenjima turista”;
 - “Nabavka, prodaja i zalihe naftnih proizvoda”.
- CAPI metoda (eng. Computer Assisted Personal Interviewing) prikupljanja podataka korišćenjem lap topova - implementirana je na ukupno 2 istraživanja. U 2016. godini primijenjena je za statističko istraživanje “Upotreba informaciono komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i pojedinačno”, za koje je razvijena i Blaise aplikacija.
- CATI metoda (eng. Computer-Assisted Telephone Interviewing) prikupljanja podataka putem telefona, implementirana je za probno *Istraživanje o biljnoj proizvodnji* u 2016. godini.

5.2. NOVE APLIKACIJE

U 2016. godini razvijene su nove aplikacije za sljedeća statistička istraživanja:

- Turistička aktivnost stanovništva Crne Gore;
- Probno Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava;
- Istraživanje o strukturi porodičnih poljoprivrednih gazdinstava;
- Probno istraživanje o biljnoj proizvodnji u 2016. godini.

5.3. PROGRAMSKA UNAPRJEĐENJA

- ažurirana je aplikacija za istraživanje "*Upotreba informaciono komunikacionih tehnologija u preduzećima*";
- ažurirana je aplikacija za statistička istraživanja o: komunalnom otpadu, stvorenom otpadu u industriji, stvorenom otpadu u poljoprivredi, stvorenom otpadu u sektoru građevinarstva, otpadu stvorenom u uslužnim djelatnostima, količinama otpada dovezenim na odlagalište – deponiju i sakupljanju i obradi otpada.

6. JAČANJE KOORDINACIONE ULOGE ZAVODA ZA STATISTIKU U STATISTIČKOM SISTEMU

Jedan od osnovnih ciljeva statističkog sistema Crne Gore jeste integracija u Evropski statistički sistem. U trenutku pristupanja pregovorima za ulazak u EU, Crna Gora se obavezala da će uskladiti svoju zvaničnu statistiku sa pravnom tekovinom EU. Usklađivanje pravne tekovine jeste osnovni korak u procesu pregovora, ali predstavlja samo prvi korak u postizanju cilja. Potpuna integracija predstavlja ne samo usklađivanje pravne tekovine, već i stvaranje jakih komunikacijski kanala, koje treba izgraditi između Nacionalnih statističkih zavoda sa zemljama članicama i EUROSTAT-a i na taj način postati dio sistema.

6.1. EVROPSKE INTEGRACIJE I MEĐUNARODNA SARADNJA

U okviru procesa evropskih integracija, Poglavlje 18 - Statistika je u Izvještaju o napretku Evropske komisije za 2015. godinu, po prvi put ocjenjivano, shodno novoj metodologiji ocjenjivanja, prema kojoj je Poglavlje 18 - Statistika jedno od 5 „pilot poglavlja“ na koje se primjenjivala nova metodologija izvještavanja. Poglavlje 18 - Statistika ocjenjivano je sa dva aspekta, od kojih se jedan odnosi na ocjenjivanje spremnosti jedne zemlje da postane država članica, a drugi na ostvareni napredak.

Za 2016. godinu Poglavlje 18 - Statistika je dobilo ocjenu „određeni napredak“ i „određeni nivo spremnosti“. U samom Izvještaju o napretku date su dvije preporuke Evropske komisije:

1. značajno ojačati ljudske i finansijske resurse i
2. nastaviti usklađivanje sa ESA 2010 metodologijom, uključujući i statistiku državnih finansija.

Zavod za statistiku na kvartalnom nivou održava redovne sastanke radne grupe za Poglavlje 18 - Statistika, a cilj održavanja ovih sastanaka je sagledavanje trenutne situacije u svim oblastima zvanične statistike, kao i definisanje budućih aktivnosti u procesu evropskih integracija sa posebnim osvrtom na završna mjerila za zatvaranje poglavlja, koja su defnisana Zajedničkom pregovaračkom pozicijom u septembru 2014. godine¹⁸.

Zavod za statistiku je aktivan učesnik u procesu usklađivanja ostalih poglavlja u kojima Zavod ima svog predstavnika. Zavod za statistiku je član ukupno 14 radnih grupa ostalih Pregovaračkih poglavlja.

1. Poglavlje 2 - Sloboda kretanja radnika;
2. Poglavlje 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj;
3. Poglavlje 12 - Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarna politika;
4. Poglavlje 13 - Ribarstvo;

¹⁸ COMMON POSITION, Negotiating chapter 18 – Statistics, page 11

5. Poglavlje 16 - Oporezivanje;
6. Poglavlje 17 - Ekonomska i monetarna politika;
7. Poglavlje 19 - Socijalna politika i zapošljavanje;
8. Poglavlje 20 - Preduzetništvo i industrijska politika;
9. Poglavlje 22 - Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata;
10. Poglavlje 25 - Nauka i istraživanje;
11. Podgrupa za poglavlje 27 - Životna sredina i klimatske promjene;
12. Poglavlje 29 - Carinska unija;
13. Poglavlje 30 - Spoljni odnosi;
14. Poglavlje 33 - Finansije i budžetske odredbe.

U okviru Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2016-2018. godina, Zavod za statistiku je definisao zakonodavne, strateške i aministrativne okvire sa aspekta postojećeg stanja i budućih planova u navedenom periodu. Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji podrazumijevao je i ocjenu relevantnosti novih celexa, koji su dodijeljeni Crnoj Gori u okviru Poglavlja 18 - Statistika. U 2016. godini Poglavlju 18 - Statistika, dodijeljena su 284 nova celexa za koje je utvrđena odgovorna institucija i relevantost za Crnu Goru.

Tokom 2016. godine nastavljena je saradnja sa *Međunarodnom organizacijom rada* - ILO, UNICEF-om, *Ekonomskom Komisijom Ujedinjenih Nacija za Evropu* - UNECE, Organizacijom za ekonomsku saradnju i razvoj – OECD i Svjetskom bankom u različitim oblastima statistike.

Zavod za statistiku aktivno sarađuje i unaprjeđuje saradnju sa statističkim sistemima u regionu. Na temelju iskustva i postignutih rezultata u statističkim oblastima, tokom 2016. godine organizovane su dvije studijske posjete.

Na inicijativu Federalnog Zavoda za statistiku Bosne i Hercegovine, organizovana je studijska posjeta povodom prezentacije informacionog sistema koji se koristi u Zavodu za statistiku i pokrenut je proces definisanja buduće saradnje ove dvije institucije.

Druga studijska posjeta organizovana je za predstavnike Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine. Cilj ove studijske posjete je bila razmjena iskustva u popunjavanju TransMonEE baze podataka i pisanju Analitičkog izvještaja za potrebe UNICEF-a. Zavod za statistiku ima dugogodišnje iskustvo u popunjavanju pomenute baze podataka, koja sadrži podatke za 13 institucija u Crnoj Gori, a od strane UNICEF-a je prepoznat kao pouzdan partner u pisanju godišnjih Analitičkih izvještaja na različite teme od značaja za njihov rad.

6.2. MEĐUNARODNI PROJEKTI

Uz saglasnost i podršku EUROSTAT-a, Zavod za statistiku je u okviru IPA II višekorisničkog programa (2014-2018.) postao direktni nosilac „GRANT ugovor-a“, čija je implementacija počela 2015. godine. Poseban značaj ovog tipa ugovora ogleda se u dijelu da se namijenjena sredstva IPA višekorisničkih projekata dodjeljuju direktno nacionalnoj statističkoj instituciji na upravljanje. Posebno ističemo da ovaj vid ugovora omogućava dodatna finansijska sredstva za Zavod, koja znatno utiču na brži razvoj zvaničnog statističkog sistema.

U toku 2016. godine službenici Zavoda za statistiku i drugih relevantnih institucija Crne Gore implementirali su sljedeće međunarodne projekte:

IPA 2013 Nacionalni projekat

U toku je IPA 2013 Nacionalni projekat koji je počeo 12. februara 2016. godine, koji će trajati 18 mjeseci, odnosno do 11. avgusta 2017. godine.

Projekat pokriva 4 komponente, a to su:

- Komponenta 1 – Unaprjeđivanje makroekonomske statistike – U okviru ove komponente, važne oblasti makroekonomske statistike, kao što su nacionalni računi, cijene, spoljno-trgovinska razmjena, statistika državnih finansija biće unaprjeđeni.
- Komponenta 2 – Unaprjeđivanje biznis statistike – Ova komponenta će biti fokusirana na unaprjeđivanje biznis statistike i harmonizaciju sa EU standardima.
- Komponenta 3 – Unaprjeđivanje statistike Istraživanja i Razvoja (R&D) – Ova komponenta će se fokusirati na unaprjeđenje R&D statistike u Crnoj Gori.
- Komponenta 4 – Unaprjeđivanje socijalne statistike – U okviru ove komponente biće dodatno razvijene različite oblasti socijalne statistike, kao što su statistika socijalne zaštite, statistika prihoda i uslova života i statistika radne snage.

Sve komponente se odvijaju prema planiranim aktivnostima, a cilj projekta je bolja upotreba statistike za efikasno donošenje odluka. Svrha projekta je unapređenje makroekonomske, biznis statistike, statistike istraživanja i razvoja, inovacija i socijalne statistike u skladu sa EU i međunarodnim standardima.

Zavod za statistiku je u toku 2016. godine, u okviru IPA 2013 nacionalnog projekta obezbijedio realizaciju velikog broja treninga za oko 45 učesnika koje su pored Zavoda za statistiku pohađali i predstavnici drugih institucija, koji proizvode podatke zvanične statistike. Cilj treninga je edukacija zaposlenih u oblasti zvanične statistike. U 2017. godini se planira nastavak ovih treninga i edukacija dodatnog broja zaposlenih, koje su od značaja za zvaničnu statistiku.

IPA 2014 višekorisnički projekat – GRANT

IPA 2014 višekorisnički projekat – GRANT, planirano trajanje projekta je oktobar 2015. godine - avgust 2017. godine. Uz saglasnost i podršku EUROSTAT-a, Zavod za statistiku je u okviru IPA II višekorisničkog programa (2014-2018.) postao direktni nosilac „GRANT ugovor-a“, čija je implementacija počela u 2015. godini. Korišćenje ovakvih ugovora ima prednost u dijelu da se namijenjena sredstva IPA višekorisničkog projekta dodjeljuju direktno nacionalnoj statističkoj instituciji na upravljanje. Zavod u okviru ovog programa upravlja sljedećim procesima: edukacijom kadrova kroz prisustva velikom broju obuka, implementacijom pilot projekata, a uz pomoć ekspertske pomoći i organizacijom studijskih posjeta drugim nacionalnim statističkim institutima.

U okviru programa pokriveni su sljedeći pilot projekti:

- Metodologija nacionalnih računa;
- ESA 2010 program transmisije podataka/Kvartalni nacionalni računi;
- Statistika cijena - Paritet kupovne moći (PPP);
- Biznis statistika: metodologija profiliranja, statističke jedinice preduzeća, EGR, grupe preduzeća u biznis registru;
- Istraživanje o korišćenju informacione tehnologije u domaćinstvima, pojedincima, preduzećima;
- Statistika saobraćaja;
- Kratkoročna statistika;
- Statistika turizma;
- Statistika cijena - Harmonizovani indeks potrošačkih cijena (HICP); Indeks tržišnih cijena kuća i stanova (HPI);
- Godišnja biljna statistika;
- Statistika stočarstva;
- Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava.

IPA 2015 višekorisnički projekat – GRANT

IPA 2015 višekorisnički projekat – GRANT, planirano trajanje projekta je jul 2017. godine - oktobar 2019. godine. U toku 2016. godine je potpisan ugovor za IPA 2015 višekorisnički projekat – GRANT čiji početak implementacije je planiran za 2017. godinu. Zavod u okviru ovog programa upravlja sljedećim procesima: edukacijom kadrova kroz prisustva velikom broju obuka, implementacijom pilot projekata, a uz pomoć ekspertske pomoći i organizacijom studijskih posjeta drugim nacionalnim statističkim institutima.

U okviru programa pokriveni su sljedeći pilot projekti:

- Spoljna trgovina uslugama;
- Statistika cijena - Harmonizovani indeks potrošačkih cijena (HICP); Indeks tržišnih cijena kuća i stanova (HPI);
- Statistika cijena - Paritet kupovne moći (PPP);
- Biznis registar;
- Kratkoročna statistika implementacija ESS uputstava i standarda;
- Statistika transporta – putnici i drumski saobraćaj;
- Statistika radne snage (ARS);
- EU-SILC implementacija;
- Statistika biljne proizvodnje (ACS);
- Statistika stočarstva;
- Agromonetarna statistika;
- Statistika životne sredine;
- Ad-hoc Neobuhvaćena ekonomija;
- Ad-hoc Tradicionalni Pilot Popis.

Dječiji fond Ujedinjenih nacija - UNICEF

U 2016. godini Zavod za statistiku je u saradnji sa UNICEF-om koordinirao prikupljanje podataka na godišnjem nivou za potrebe ažuriranja *TransMonEE* baze podataka.

TransMonEE obuhvata niz podataka od značaja za socijalna i ekonomska pitanja važna za položaj i dobrobit djece, mladih i žena na nivou CEE/CIS država (države Centralne i Istočne Evrope i Zajednice nezavisnih država). Koordinator prikupljanja podataka za ažuriranje *TransMonEE* baze je Zavod za statistiku, a prikupljanje podataka se vrši na međuinstitucionalnom nivou u saradnji sa sljedećim institucijama: Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Institut za javno zdravlje, Uprava policije, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje, JZU SB za plućne bolesti "Dr Jovan Bulajić" Brezovik, Zavod za zapošljavanje Crne Gore i Sigurna ženska kuća.

U okviru saradnje koja je ostvarena sa UNICEF-om Zavod za statistiku je pripremio Analitički izvještaj na temu "*Dječiji pristup pravdi*" .

U okviru ovog projekta, Zavod za statistiku je na poziv UNICEF-a i CEE/CIS učestvovao na sastanku na temu „*Network Meeting of National Statistical Offices*“, koji je održan u periodu od 06-07. oktobra 2016. godine u Ženevi.

Međunarodna organizacija rada – ILO

Zavod za statistiku je na poziv Međunarodne organizacije rada – ILO, učestvovao na treningu na temu „*Measuring and monitoring informality*“, koji je održan u Torinu u periodu od 12-16. decembra 2016. godine. Ciljevi ovog treninga su bili:

- Ohrabrenje nacionalnih kapaciteta da proizvedu i prikupe podatke o neformalnoj zaposlenosti, zaposlenosti u neformalnom sektoru, kao i kategorije neformalnih radnika, kao dio dijagnostičke faze stanja modela neformalnosti u zemlji.
- Prikupljanje podataka o broju ekonomskih jedinica i preduzetnika u neformalnoj ekonomiji i njihove karakteristike, kao integralni dio nacionalne statistike rada, a prema preporukama R204 i u cilju formalizacije na nacionalnom nivou.

Svjetska Banka – WB

Zavod za statistiku je na poziv Svjetske banke učestvovao na radionici na temu „*Methods and Tools for Welfare Measurement*“, koja je održana u periodu od 14-15. juna 2016. godine u Beču.

Cilj ove radionice je bio edukacija učesnika o metodama za efikasnije prikupljanje podataka, kao i razmjenu iskustava zemalja učesnica koje su koristile ove metode.

Ekonomska Komisija Ujedinjenih Nacija za Evropu – UNECE

Zavod za statistiku je na poziv UNECE-a učestvovao na drugoj radionici na temu „*Addressing data gaps for active ageing indicators*“, koja je održana u Minsku u periodu od 23-24. juna 2016. godine.

Na drugoj radionici razmotren je napredak koji su zemlje ostvarile, u pripremi statističkog aneksa za nacionalne izveštaje. To je urađeno na osnovu rezultata prve radionice i imaće za cilj da identifikuje konkretna rješenja za indikatore koji nedostaju, bilo prikazivanjem alternativnih izvora podataka ili identifikacijom alternativnih varijabli koje se mogu koristiti za predložene indikatore. Radionica je okupila stručnjake za statistiku starenja, nacionalne kontakt osobe za starenje i stručnjake iz nacionalnih statističkih kancelarija Istočne Evrope, Kavkaza, centralne Azije i zemalja Zapadnog Balkana.

Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj – OECD

Zavod za statistiku je zajedno sa Ministarstvom ekonomije na poziv OECD-a učestvovao na sastanku na temu „*Coordination meeting for the SEE Competitiveness Outlook 2018 Cycle*“, koji je održan u periodu od 03-04. oktobra 2016. godine u Parizu.

Na sastanku je prezentovana publikacija *Competitiveness in South East Europe: A Policy Outlook 2016*“, koja identifikuje 15 oblasti politike, kritične za ekonomski razvoj i konkurentnost u regionu jugoistočne Evrope. Oblasti su ocijenjene na osnovu okvira za procjenu koji se sastoji kako od kvalitativnih tako i kvantitativnih pokazatelja i odgovarajućih kvalitativnih i statističkih podataka koji su prikupljeni uz snažnu

podršku naših nacionalnih i regionalnih partnera. Sastanak je podržan od strane Evropske komisije DG NEAR.

TAIEX - Poljoprivredna statistika

Zavod za statistiku je u 2016. godini bio korisnik TAIEX podrške u oblasti statistike poljoprivrede. Organizovana je expertska misija u periodu od 10-11. novembra 2016. godine sa ciljem da se obezbijedi expertska pomoć zaposlenima u oblasti statistike stočarstva, tj. statistike mlijeka i mliječnih proizvoda.

7. RAZVOJ DISEMINACIJE U SKLADU SA RAZVOJEM INFORMACIONIH TEHNOLOGIJA I JAČANJE KOMUNIKACIJE SA KORISNICIMA

7.1. DISEMINACIJA

Unaprjeđenje diseminacije i pristupa korisnicima je jedan od strateških ciljeva Zavoda za statistiku za period 2014-2018. godina. Rezultati strateškog rada na unaprjeđenju načina diseminacije zvaničnih statističkih podataka, kao i odnosa sa korisnicima tokom 2016. godine vidljivi su kroz sljedeće aktivnosti:

- objavljen je na zvaničnoj web stranici Zavoda za statistiku, **Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2017. godinu Zavoda za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike**, koji služi korisnicima, kao alat s pregledom najavljenih rokova objavljivanja statističkih podataka;
- **štampano je i objavljeno 7 publikacija, objavljena su 236 saopštenja** u mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj dinamici;
- **odgovoreno je na 781 korisnički zahtjev**, od kojih se 721 odnosi na zahtjeve za podacima i informacijama od strane spoljnih institucija, dok je 60 zahtjeva upućeno od strane medijskih kuća.

Tabela 2. Pregled publikacija Zavoda za statistiku u 2016. godini

R.br.	NAZIV PUBLIKACIJE	PERIODIKA	BROJ STRANA	TIRAŽ
	PUBLIKACIJE	7	679	
1.	Statistički godišnjak 2016.	godišnja	274	150
2.	Crna Gora u brojkama	godišnja	46	200
3.	Mjesečni statistički pregled (12 brojeva)	mjesečna	64*12	150
4.	Najčešće korišćeni statistički podaci (2006-2015)	periodična	107	500
5.	Žene i muškarci u Crnoj Gori,	periodična	140	200
6.	Godišnja statistika saobraćaja, skladištenja i veza	godišnja	38	web
7.	Broj i struktura poslovnih subjekata za 2015. godinu	periodična	10	web
	SAOPŠTENJA			
	Ukupno saopštenja	236	1 – 20	web
	ANALIZE	1	17	
1.	Poslovanje preduzeća u Crnoj Gori u 2015.	godišnja	17	web
	METODOLOŠKA UPUTSTVA	8	57	
1.	Industrijska proizvodnja (PRODCOM)	periodična	7	web
2.	Smještajni kapaciteti	periodična	2	web
3.	Statistika saobraćaja	periodična	16	web
4.	Indeks proizvodnje i prometa u industriji	periodična	8	web
5.	Bilans električne energije	periodična	6	web
6.	Bilans uglja	periodična	6	web
7.	Bilans naftnih derivata	periodična	6	web
8.	Bilans drvnih goriva	periodična	6	web

7.2. ODNOSI SA JAVNOŠĆU

U toku 2016. godine održano je 5 konferencija za štampu:

- **30. marta 2016. godine:**
 - Rezultati obračuna kvartalnog bruto domaćeg proizvoda (BDP) za IV kvartal 2015. godine.
- **30. juna 2016. godine:**
 - Rezultati obračuna kvartalnog bruto domaćeg proizvoda (BDP) za prvi kvartal 2016. godine u skladu sa ESA 2010 metodologijom - preliminarni rezultati;
 - Dolasci i noćenja turista, za maj 2016. godine;
 - Prosječne zarade (Plate) za maj 2016. godine.
- **30. septembra 2016. godine:**
 - Kvartalni bruto domaći proizvod Crne Gore za drugi kvartal 2016. godine;
 - Bruto domaći proizvod Crne Gore za 2015. godinu;
 - Bruto nacionalni dohodak Crne Gore za 2015. godinu;
 - Statistički pokazatelji 2006 - 2015. godina.
- **20. oktobra 2016. godine:**
 - Nacrt revizije minimalne potrošačke korpe.
- **30. decembra 2016. godine:**
 - Rezultati obračuna kvartalnog bruto domaćeg proizvoda (BDP) Crne Gore za treći kvartal 2016. godine, u skladu sa ESA 2010 metodologijom - preliminarni rezultati.

Na zvaničnu e-mail adresu Zavoda za statistiku u toku 2016. godine upućen je 781 korisničkih zahtjev. Od ukupnog broja zahtjeva, 721 se odnosi na zahtjeve za podacima i informacijama od strane spoljnih institucija, dok je 60 zahtjeva upućeno od strane medijskih kuća. Najtraženiji podaci odnosili su se na statistiku spoljne trgovine, 244 zahtjeva i kratkoročne indikatore, 158 zahtjeva. Pregled zahtjeva prema interesovanju korisnika prikazan je u tabeli 3.

Tabela 3. Pregled zahtjeva prema interesovanju korisnika u 2016. godini

Statistička oblast	Institucije	Mediji	Ukupno
Spoljna trgovina	234	10	244
Kratkoročni indikatori	154	4	158
Statistika tržišta rada, uslova života, socijalnih usluga i potrošnje domaćinstava	87	14	101
Demografija i popis stanovništva	74	20	94
Nacionalni računi	55	3	58
Biznis registar	33	3	36
Poljoprivreda	28	-	28
Statistika obrazovanja, istraživanja i razvoja, kulture, pravosuđa i uprave	23	5	28

Cijene	19	1	20
Životna sredina	11	-	11
Upotreba IKT	3	-	3
Ukupno:	721	60	781

U septembru 2016. godine, predstavnici Zavoda za statistiku učestvovali su na stručnim konferencijama održanim u Crnoj Gori i to na:

- XXI Miločerskom razvojnem forumu u organizaciji Društva ekonomista i menadžera Crne Gore koji je bio posvećen "Obrazovanju za održivi razvoj" i
- INFOFEST-u na temu „ Modernizacija prikupljanja podataka“.

PRIOLOG.1 Spisak realizovanih statističkih istraživanja shodno Godišnjem planu zvanične statistike za 2016. godinu

Red. br	Naziv statističkih istraživanja
	Zavod za statistiku
1	Izrada seta računa za nefinansijski sektor - probno
2	Izrada seta računa za sektor države - probno
3	Klasifikovanje institucionalnih jedinica po institucionalnim sektorima za ukupnu ekonomiju
4	Procjena kvartalnog bruto domaćeg proizvoda po proizvodnoj metodi primjenom indirektnog pristupa
5	Formiranje elemenata potrebnih za obračun bruto domaćeg proizvoda: obračun finansijskih usluga indirektno mjenjenih
6	Formiranje elemenata potrebnih za obračun bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti finansijskog sektora
7	Formiranje elemenata potrebnih za obračun bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti usluga smještaja u domaćoj radinosti
8	Formiranje elemenata potrebnih za obračun bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti preduzetnika
9	Formiranje elemenata potrebnih za obračun bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti nefinansijskog sektora
10	Formiranje elemenata potrebnih za obračun bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti sektora poljoprivrede
11	Obračun kvartalnog bruto domaćeg proizvoda po potrošnoj metodi primjenom direktnog pristupa
12	Obračun godišnjeg bruto domaćeg proizvoda po potrošnoj metodi
13	Obračun godišnjeg bruto domaćeg proizvoda po proizvodnoj metodi
14	Formiranje elemenata potrebnih za obračun bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti i potrošnje sektora države
15	Obračun godišnjeg bruto nacionalnog dohotka
16	Obračun godišnjeg bruto domaćeg proizvoda po prihodnoj metodi - probno
17	Procjena neobuhvaćene ekonomije u dijelu legalnih aktivnosti - probno
18	Procjena neobuhvaćene ekonomije u dijelu nelegalnih aktivnosti - probno
19	Kompilacija tabela ponude i upotrebe
20	Indeks potrošačkih cijena
21	Harmonizovani indeks potrošačkih cijena
22	Harmonizovani indeks potrošačkih cijena u stalnim poreskim stopama - probno
23	Harmonizovani indeks potrošačkih cijena u administrativnim cijenama - probno
24	Paritet kupovne moći – mašine i opreme
25	Paritet kupovne moći - potrošna dobra
26	Bruto domaći proizvod po stanovniku mjenen prema standardu kupovne moći
27	Paritet kupovne moći – građevinarstvo
28	Indeks tržišnih cijena kuća i stanova - probno
29	Strukturalno istraživanje o poslovanju preduzeća
30	Investicije u osnovna sredstva
31	Industrijska proizvodnja (PRODCOM)
32	Statistika stranih filijala

33	Indeks proizvodnje i prometa u industriji
34	Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda
35	Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda za izvoz
36	Indeks cijena industrijskih proizvoda iz uvoza
37	Cijene stanova u novogradnji
38	Potrošnja građevinskog i pogonskog materijala
39	Građevinski radovi
40	Građevinska aktivnost
41	Porušene zgrade
42	Građevinske dozvole
43	Indeks prometa u trgovini na malo
44	Promet u trgovini na veliko
45	Indeks prometa u uslugama
46	Indeks cijena usluga - probno
47	Kružna putovanja stranih brodova
48	Nautički turizam
49	Istraživanje o dolascima i noćenjima turista
50	Dolasci i noćenja turista u kolektivnom smještaju - probno
51	Dolasci i noćenja turista u individualnom smještaju - probno
52	Indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza roba
53	Spoljnotrgovinska razmjena sa inostranstvom - trgovina robama
54	Istraživanje o upotrebi informaciono - komunikacionih tehnologija u preduzećima, domaćinstvima i pojedincima
55	Statistika rođenih
56	Statistika umrlih
57	Statistika sklopljenih brakova
58	Statistika razvedenih brakova
59	Procjena stanovništva
60	Osnovni demografski pokazatelji
61	Statistika unutrašnjih migracija
62	Statistika međunarodnih migracija
63	Statistika sticanja i gubitka državljanstva - probno
64	Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 2021. godini
65	Anketa o radnoj snazi (ARS)
66	Statističko istraživanje o zaradama zaposlenih
67	Statističko istraživanje o osiguranicima - zaposleni po djelatnostima i opštinama
68	Istraživanje o zaradama iz administrativnih izvora - probno
69	Gender statistika
70	Statistika prihoda i uslova života - EU SILC
71	Minimalna potrošačka korpa - probno
72	Statističko istraživanje o punoljetnim licima protiv kojih je postupak po krivičnoj prijavi i prethodni postupak završen
73	Statističko istraživanje o maloljetnim licima protiv kojih je postupak po krivičnoj prijavi i pripremni postupak završen
74	Statistika pravosuđa

75	Statističko istraživanje za predškolsko vaspitanje i obrazovanje
76	Statističko istraživanje o akademskom, stručnom osoblju i strukturi visokoškolskih organizacija
77	Statističko istraživanje za upis studenata (osnovne studije)
78	Statističko istraživanje za diplomirane studente (osnovne studije)
79	Statističko istraživanje za doktore nauka
80	Statističko istraživanje za magistre nauka i specijaliste
81	Upis na postdiplomske i doktorske studije
82	Statistika elektronskih medija
83	Statističko istraživanje o muzejima, galerijama i zbirkama
84	Statističko istraživanje o socijalnoj zaštiti (ESSPROS) - probno
85	Statističko istraživanje o korisnicima i oblicima socijalne zaštite
86	Statističko istraživanje o korisnicima dodataka za djecu
87	Statističko istraživanje domova učenika i studentskih domova
88	Statistika nelegalnih migracija - probno
89	Izveštaj o štetama u državnim šumama
90	Izveštaj o građevinskim objektima, saobraćajnicama i mehanizaciji
91	Izveštaj o lovstvu
92	Bilans tečnih goriva
93	Bilans uglja
94	Bilans biomase
95	Bilans električne energije
96	Kompleksni energetske bilans
97	Izveštaj o prometu na aerodromima
98	Izveštaj aerodromskoj infrastrukturi i prometu na aerodromima
99	Izveštaj vazdušnog saobraćaja
100	Izveštaj o infrastrukturi i prometu u vazdušnom saobraćaju
101	Izveštaj o prevozu putnika i robe u željezničkom saobraćaju
102	Istraživanje o željezničkoj infrastrukturi
103	Istraživanje o putničkom drumskom saobraćaju
104	Istraživanje o lokalnom saobraćaju
105	Istraživanje o teretnom drumskom saobraćaju
106	Izveštaj o putevima i mostovima
107	Izveštaj o registrovanim druskim motornim i priključnim vozilima
108	Izveštaj o broju saobraćajnih nezgoda
109	Izveštaj o dolascima i odlascima brodova u lukama
110	Izveštaj o trgovačkoj mornarici
111	Izveštaj o pretovaru u lukama
112	Izveštaj o kapacitetu pretovarnih sredstava u pomorskom saobraćaju
113	Izveštaj o prevozu putnika i robe u pomorskom saobraćaju
114	Izveštaj o pomorskom prevozu - stanje inventara
115	Izveštaj o poštanskim i telekomunikacionim uslugama
116	Izveštaj o poštanskoj i telekomunikacionoj mreži
117	Izveštaj o cijenama poljoprivrednih proizvoda, repro materijala, sredstava za rad i usluga izvršenih za poljoprivredu
118	Izveštaj o poljoprivrednim preduzećima i zemljoradničkim zadrugama
119	Izveštaj o rashodima i poljoprivrednoj proizvodnji gazdinstva

120	Izveštaj o prodaji poljoprivrednih proizvoda iz sopstvene proizvodnje poljoprivrednih preduzeća i zemljoradničkih zadruga
121	Izveštaj o otkupu poljoprivrednih proizvoda od individualnih proizvođača
122	Statistički registar poljoprivrednih gazdinstava
123	Istraživanje o ostvarenim prinosima ranih usjeva
124	Izveštaj o ulazu sirovog mlijeka (kravlje mlijeko) i dobijeni mliječni proizvodi
125	Izveštaj o ulazu sirovog mlijeka i dobijenim mliječnim proizvodima
126	Izveštaj o veterinarstvu
127	Izveštaj o stočarstvu poljoprivrednih gazdinstava - Anketa o broju stoke
128	Izveštaj o klanju stoke i živine u klanicama
129	Istraživanje o površinama i zasadima na kraju prolječne sjetve
130	Izveštaj o ribarima i ribolovnim sredstvima u morskom ribarstvu
131	Izveštaj o ribarstvu na rijekama i jezerima
132	Izveštaj o morskom ribolovu
133	Izveštaj o uzgoju bijele ribe i školjaka u marikulturi
134	Izveštaj o uzgoju ribe u ribnjacima - akvakultura
135	Istraživanje o prometu pesticida
136	Statistika osnovnog obrazovanja
137	Statistika osnovnog obrazovanja za odrasle
138	Statistika srednjeg obrazovanja
139	Statističko istraživanje o bioskopima
140	Statističko istraživanje o pozorištima
141	Statistika azila - probno
142	Statističko istraživanje o stvorenom otpadu u industriji
143	Statističko istraživanje o komunalnom otpadu
144	Istraživanje o količinama otpada dovezenim na odlagalište – deponiju
145	Istraživanje o stvorenom otpadu u poljoprivredi
146	Istraživanje o stvorenom otpadu u sektoru građevinarstva i uslužnim djelatnostima
147	Istraživanje o sakupljanju i obradi otpada
148	Istraživanje o broju i kapacitetima postrojenja za tretman otpada
149	Statističko istraživanje o sistemima za navodnjavanje
150	Statističko istraživanje o korišćenju i zaštiti voda od zagađivanja iz industrije
151	Izveštaj o podizanju i gajenju šuma
152	Izveštaj o iskorišćavanju privatnih šuma
153	Izveštaj o proizvodnji šumskih sortimenata u državnim šumama
154	Izveštaj o iskorišćavanju državnih šuma
155	Izveštaj o štetama od požara u privatnim šumama
156	Istraživanje o ostvarenim prinosima kasnih usjeva, voća i grožđa
157	Poljoprivredni računi - probno
158	Statističko istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava
159	Analiza statistike državnih finansija – probno – nadležnost Ministarstvo finansija, Zavod za statistiku
	Centralna banka Crne Gore
1	Obavezna rezerva
2	Statistika drugih finansijskih institucija usklađenih sa EU regulativom
3	Kamatne stope

4	Tržište novca
5	Bilans stanja banaka
6	Istraživanje o kreditnim poslovima rezidenata sa inostranstvom
7	Platni bilans Crne Gore
8	Istraživanje o stanjima i promjenama na računima u inostranstvu
9	Istraživanje o poslovima direktnih ulaganja sa inostranstvom
Ministarstvo finansija	
1	Analiza konsolidovane javne potrošnje
2	Analiza državnog duga
3	Podaci o primicima, izdacima države mjesečno
4	Izveštaj o državnom dugu
5	Podaci o primicima, izdacima države i lokalne samouprave
6	Izveštaj o javnom dugu
Komisija za hartije od vrijednosti	
1	Analiza kolektivnih investicionih šema
2	Analiza finansijskih instrumenata
3	Berzansko poslovanje
Uprava carina Crne Gore	
1	Pregled naplate prihoda Uprave carina
Poreska uprava	
1	Godišnja prijava poreza na dohodak fizičkih lica
2	Prijava poreza na dobit pravnih lica
3	Mjesečni izvještaj o isplaćenim ličnim primanjima za zaposlene i izvještaj o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima
4	Mjesečna prijava za obračun poreza na dodatu vrijednost
5	Registracioni podaci o pravnim i fizičkim licima - poreskim obaveznicima
6	Osiguranci koji obavljaju poljoprivrednu djelatnost
7	Podaci o osiguranicima - zaposlenim licima
8	Podaci o ostvarenom prometu
9	Podaci o obračunatom i naplaćenom PDV-u
10	Podaci o poreskim obaveznicima čiji se prihod paušalno oporezuje
11	Finansijski izvještaji preduzetnika (Bilans stanja i Bilans uspjeha)
12	Finansijski izvještaji preduzeća (bilans stanja, bilans uspjeha i statistički aneks)
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	
1	Izveštaj o korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja
2	Izveštaj o korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja
Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore	
1	Izveštaj o prihodima i izdacima Fonda za zdravstveno osiguranje
2	Izveštaj o osiguranim licima po međunarodnim ugovorima o socijalnom osiguranju
Institut za javno zdravlje	
1	Izveštaj o organizacionoj strukturi i kadrovima u zdravstvu
2	Izveštaj o liječenim pacijentima u službi za bolničko - stacionarno liječenje
3	Izveštaj o porođajima
4	Izveštaj o prijavljenim slučajevima i epidemijama zaraznih bolesti
5	Izveštaj o radu i utvrđenim oboljenjima, stanjima i povredama u vanbolničkoj zdravstvenoj zaštiti

6	Izveštaj o radu službe za transfuziologiju
7	Izveštaj o pobačajima
8	Izveštaj o incidenciji cerebrovaskularnih bolesti
9	Izveštaj o incidenciji akutnog koronarnog sindroma
10	Izveštaj o incidenciji narkomanije
11	Izveštaj o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće, flaširane, mineralne i izvorske vode
12	Izveštaj o organizaciji i radu bolnica
13	Izveštaj o izvršenim obaveznim imunizacijama protiv zaraznih bolesti
14	Izveštaj o incidenciji malignih neoplazmi
15	Izveštaj o incidenciji šećerne bolesti
16	Izveštaj o zdravstvenoj ispravnosti životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe

Zavod za statistiku

IV Proleterske br. 2

81000 Podgorica

Tel: +381 (0)20 241 206

Fax: +381 (0)20 241 270

e-mail: contact@monstat.org

Web Site: www.monstat.org